

Poslal sem najstnika v podzemlje

"Na srečo imam jame, pa tudi facebook, kjer sem veselo objavljaj fotografije svojega početja, da so imeli vsaj inšpektorji kaj početi, ko so začele prihajati prijave zaskrbljenih državljanov zaradi mojega potikanja po podzemlju med pandemijo"

Melita Forstnerič Hajnšek

Knjiga *Kjer veter spi* je bila ob nominaciji za letošnjo večernico že dobitnica desetnice. Najbrž velik kompliment za pisateljico, ki je v mladinsko literaturo vstopil nekako po naključju, "po pomoti", ste nekje dejali.

"Vsaka nagrada je kompliment. Desetnice in nominacije za večernico sem pa še posebno vesel, ker je knjiga izšla na prvi dan pandemije, ko se je skoraj ustavilo javno življenje in se mi je zdelo, da ni doseglja bralcev."

Ali ste brali kaj sofinaliste Boruta Gombača, Simono Semenič, Barbaro Gregorič Gorenc, Sebastijana Preglja?
"Seveda. Nominacije in nagrade so vsaj zame čudovite tudi zato, ker nekdo drug, ponavadi kompetenten, naredi kvalitativno selekcijo, in je odločitev, kaj brati med nešteto knjigami, potem

lažja. Biti v tako imenitni družini je čast, delo strokovne komisije za večernico pa težko delo, sem prepričan."

Nič se niso postarale

Književnost za mlade je, sodeč po letošnjem opusu za večernico, precej obsežna in zlasti za najstniško populacijo kar razvita. Kako pa vi gledate na svoje sotrudnike, sopotnike?

"Kar sem sam začel pisati za mladino, spet spremljam tudi mladinsko književnost. Pa knjige iz svoje mladosti spet prebiram. Nekatere so še vedno čudovite, nič se niso postarale! Kar se literature tiče, še zlasti mladinske, nam ni treba zardevati. Zelo nenaporno je sedeti na kavču in buljiti v ekran ali televizije ali telefona. A z dobro knjigo se nam odpre nov svet, drugačen, boljši,

ob njej možgani začnejo delati na polno, domišljija dobi krila ..."

Današnji, k dokumentaristiki močno nagnjeni časi vam gredo na roko kot jamarju, da družite svoji obe pomembni dejavnosti - jamarstvo (ste profesionalni jamar) in literaturo, kajne?

"Ta knjiga mi je res ljuba, predvsem zato, ker sem v njej lahko združil obe svoji strasti, a biti profesionalac v nečem pomeni biti za to plačan. Kar pa nisem. Jamarstvo je zame v bistvu način življenja, raziskovanje še neodkritega, umaknitev od norega sveta. Pa firbec, seveda, do kod bo šla jama. Kaj

skriva v sebi ... Sodelovanje v jamarški reševalni službi, ki kakor večinoma v tovrstnih službah tudi ni plačano, pa

Na srečo imam jame in facebook

pomeni le logično posledico mojega potikanja po podzemlju. Ko si v čem dober, želiš tudi pomagati, če je treba. Jamarških nesreč pri nas na srečo ni

Damijan Šinigoj Foto: Igor VIDMAR

veliko, kakšnih deset na leto, večinoma padec živali v manjša brezna, a ko se kje v ozkih globinah zatakne jamar, takrat je pa res naporno."

Podobno kot v nominiranem romanu za večernico ste tudi v svojem mladinskem prvencu Iskanje Eve opisovali dva iščoča najstnika. Naključje? Ali imate preprosto radi najstnike kot protagonist vaših romanov?

"Predvsem sem si že nekaj časa želel napisati knjigo, kjer bi bili v glavni vlogi jamarji in jamarška reševalna

služba, dogajalo pa bi se pod zemljo, a mi nekako ni steklo. Ker bi z njo, o tem sem skoraj prepričan, pričeval zgolj prepričane. Pa z nadaljevanjem *Iskanje Eve* sem se vse preveč ukvarjal, to so od mene res v velikem številu mnogi pričakovali, ogromno pošte mladih bralcev sem dobival. Ko sem prišel na zamisel, da bi v podzemlje poslal dva najstnika, se je pa vse postavilo, kakor se mora, in knjiga se je potem praktično sama napisala ..."

Odprl se mi je nov svet

Hodite kaj po šolah in kako gledate na to neposredno recepcijo vaših knjig iz prve roke?

"Z Iskanjem Eve, ki so jo v sklopu projekta JAK Rastem s knjigo dobili vsi sedmošolci, se mi je odprl popolnoma nov svet! Otrokom je bila tako všeč, da so me po navadi v vprašanji zasuli, še preden sem sedel. Pripravili so mi igrane prizore iz knjige, skeče, risali so stripe, na neki šoli so celo muzikal ustvarili po moji knjigi! Takrat sem si prvič rekel, da je lepo biti slovenski pisatelj. (Smeh.)"

A potem je prišla pandemija, šole, knjižnice in knjigarne so zaprli, kulturni dogodki so bili ukinjeni, v gostilne nisem mogel, ker nisem podjetnik, pa četudi bi bil, si poslovnega kosila tako in tako ne bi mogel privoščiti. Na srečo imam jame, pa na srečo imam tudi facebook, kjer sem veselo objavljaj fotografije svojega početja, da so imeli vsaj inšpektorji kaj početi, ko so začele prihajati prijave zaskrbljenih državljanov zaradi mojega potikanja po podzemlju med pandemijo."

Se tudi vam zdi, da je mladinska književnost pri nas pastorka v primerjavi s tisto za odrasle?

"Na to vprašanje čisto zares ne znam

odgovoriti. Če napišeš dobro knjigo, je pravzaprav vseeno, se mi zdi. Prišla bo do bralcev in zaživela svoje življenje, ne glede na vse. V smislu honorarjev je pa tako vseeno, potice se pri nas ne prenaje ne pisateljica za odrasle ne pisatelj za mladino ... No, razen prijatelj Tadej Golob, on trenutno ni lačen. (Smeh.)"

Neumnost, dobra le za knjigo

Imate tri otroke, kar je najbrž tudi vplivalo na vaš mladinski opus.

"Hm. Dva od mojih sinov ogromno bereta, najmlajši pa je bil eden od petih učencev, ki niso prisostvovali proslavi ob kulturnem prazniku na osnovni šoli, katere gost sem bil. Za kazen, ker knjige ni prebral ... Moji trije sinovi so mi pomagali predvsem pri pisanju Očkovega kotička, marsikatera neumnost, ki so jo ušpičili, je bila dobra samo za v knjigo ..."

Vsa vaša dela so tudi polna humorja, ste mojster dialogov. Zdi se, da vam je filmska scenaristika tudi blizu.

"Hvala. Kakor že vse življenje požiram knjige, tako požiram tudi filme. Tako pisanje knjig kakor scenarijev je najprej stvar navdiha, nekaj je nato talenta, vse drugo je pa delo. A ne samo pri nas je dosti lažje napisati knjigo kakor scenarij. Mislim, če je knjiga dobra, bo izšla, za scenarij se pa nikoli ne ve, ali bo zaživel. Film je neprimerno dražji format od knjige in ogromno ljudi je vključenih v proces nastajanja in nešteto zvezd se mora 'poklopiti', da zadeva pride pred gledalce!"

Ste avtor scenarija za film *Neizstreljeni naboj*, ki je bil posnet po vašem istoimenskem romanu ob 20. obletnici slovenske osamosvojitve. Spomnim se, da nismo bili preveč zadovoljni s

filmom, kritika ni bila ravno navdušena? Kaj pa vi?

"V Sloveniji tako in tako nihče ni zadovoljen s tistim, kar naredi kdo drug. Na vseh področjih! Jaz sem zadovoljen, iskreno. Scenarij stoji, glede izvedbe pa ... Poglejte odjavno špico. En tehnik za zvok. V ameriških žajfnicah jih je 30! In za vse je tako! Narediš nekaj s tistim, kar ti je na voljo, ali pa ležiš na kavču in stokaš, kako se ne da. To je naš edini celovečerni igrani film o osamosvojitvi in lahko v njem uživaš ter se spominjaš prelomnih časov, lahko pa nergaš in razlagaš, kako bi ti naredil, če bi znal in imel na voljo ogromno denarja."

Meni prija biti umaknjen od prerivanja pri koritu

Kako kolegi jamarji berejo knjigo *Kjer veter spi*?

"Ko jamar bere o premagovanju ožin glavnega junaka v knjigi, to doživlja bolj osebno. Kar nekaj prijateljev mi je povedalo, da so ob tovrstnih prizorih v knjigi dobili kurjo polt, utrip se jim je povečal! Marsikdaj so ob branju podoživeli kakšno svojo neprijetno izkušnjo. A z neprijetnimi izkušnjami je vedno tako - če se dobro konča, neprijetna izkušnja postane le še izkušnja ..."

Vaš naslednji projekt? Mladinski ali za odrasle bralce?

"Če sem iskren, še ne vem. Kar nekaj zamisli se vali po glavi, v kaj se bodo pa spremenile ... A pisanje za mlade je čudovito, res. Mladi so nadvse iskreni kritiki, in čeprav kdaj tudi zaboli, so občutki, ko narediš dobro knjigo za njih in ti to z navdušenjem povedo, zlati!"

In za konec: je biti Neljubljančan deprivilegiran položaj za literata ali danes ni več tako?

"Kaj pa vem. Meni prija biti umaknjen od prerivanja pri koritu. Če to pomeni kakšno štipendijo manj, pa bog pomagaj. Ne glede na lokacijo doma pa je bilo vedno tako in vedno bo, da dobre knjige pridejo med ljudi, kar je edino pomembno."

Damijan Šinigoj: *Kjer veter spi*, Miš založba, 2020